

KEREKASZTAL BESZÉLGETÉS

A „BATCH” MENEDZSMENTRŐL

Résztvevők:

dr. Somosi Szabolcs – állatorvos, sertéstelep tulajdonos

Mátyus Ferenc – Bonafarm, sertéstenyésztési igazgató

Csizmazia Tibor – Agrofeed, szaktanácsadó

dr. Nemes Imre – MSTSZ, szakmai igazgató

dr. Földi József – Euvet Bt, kutató állatorvos

Roszkos Róbert – Adexgo, munkatárs

A „batch” menedzsment régóta ismert módszer, Magyarországon is többen alkalmazzák, de nem mindig megfelelően. Szükségesnek látszik tehát részletesen foglalkozni a témával.

A batch menedzsment célkitűzései:

- istálló férőhelyek optimális kihasználása,
- egyszerűbb munkaszervezés,
- az all-in, all-out maradéktalan végrehajtása,
- az állomány egészségügyi állapotának javítása,
- lényegesen kevesebb munkaerő-szükséglet.

A batch (termelési csoport) hasonló életkorú és termelési státuszban lévő állatok egysége, például: fiatal kocák, leválasztott kocák, termékenyített kocák és kocasüldők, hasonló korú növendékek és hízók.

A batch menedzsment alapja a kocalétszámnak megfelelő számú kocacsoport kialakítása.

A kocacsoportok számának meghatározásához a következő adatok szükségesek:

- a vemhesség hossza (v),
- szoptatás hossza (sz),
- választástól a termékenyítésig eltelt idő (vt),
- csoportok közötti intervallum (i)

Az előbbi adatok alapján lehet kiszámítani a következő képlettel a kialakítandó kocacsoportok számát (cssz):

$$\text{cssz} = (v + sz + vt) / i$$

A nagy kocalétszámú (800 felett) telepeken a leg-egyszerűbb és a leginkább ajánlott az úgynevezett „egyhetes” batch menedzsment.

Jellemzői:

- a szoptatás időtartama 21 vagy 28 nap,
- minden héten van termékenyítés, fialás, választás,
- 21 napos szoptatás esetén a kocacsoportokat négyhetente cserélik a fiaztatóban (3-4 nap alatt), a takarításra és fertőtlenítésre 3-4 napot fordítanak,
- 28 napos szoptatás esetén a kocacsoportokat öthetente cserélik a fiaztatóban (3-4 nap alatt), a takarításra és fertőtlenítésre 3-4 napot fordítanak.

A „kéthetes” batch menedzsment 800-nál kisebb kocalétszámnál ajánlott.

Jellemzői:

- a kocacsoportok száma 10,
- választás az egyik héten, a másik héten termékenyítés és fialás,
- fő probléma a szabályos (18-24 nap) visszaivarzás, mivel ez nem esik egybe a termékenyítés idejével,
- ez a rendszer maximálisan kihasználja a fiaztatók kapacitását, de lerövidíti a szoptatási és a takarítási-fertőtlenítési időszakot,
- ajánlott egy „járulékos” fiaztató használata, melyben a dajkakocák és a két csoport között termékenyített kocák helyezhetők el.

„Háromhetes” batch menedzsment.

Jellemzői:

- a kocacsoportok száma 7,
- hátránya, hogy több fiaztató hely szükséges,
- nehéz a dajkakocák beillesztése a rendszerbe, ezért ajánlott egy járulékos fiaztató kialakítása.

A „négyhetes” batch menedzsment csak kis koca-létszám esetén javasolt. Jellemzői:

- a csoportok száma 5,
- a termékenyítési idő egybe esik a fialási idővel,
- nagyobb vemhesítési férőhely szükséges.

A váltakozó „három- és kéthetes” menedzsment viszonylag új megoldás, öt hetes átfutási időt enged a fiaztató termekben.

Jellemzői:

- kocacsoportok száma 8,
- egybeesnek a termékenyítési és fialási hetek,
- szoptatási idő 28 nap,
- a fiaztatók kihasználtsága jobb, mint a háromhe-tes batch esetén.

BIOTECHNIKAI ELJÁRÁSOK A BATCH MENEDZS-MENT „SZOLGÁLATÁBAN”.

A kocasüldők ivarzás szinkronizálásához feltétle-nül szükséges eljárás, mivel a nagymérvű (40-60%) kocasejtezés miatt a kocacsoportokat egyszerre és megfelelő időpontban ivarzó kocasüldőkkel kell kiegészíteni.

A teleptulajdonos állatorvos az elapasztott kocák ivarzását is szinkronizálja.

Megoszlanak a vélemények az ellésszinkronizálás tekintetében.

Kis kocalétszámú telepeken szükséges és eredmé-nyes, de a nagyobb kocalétszámúaknál nem feltét-lenül kell alkalmazni.

A teleptulajdonos beszámolt arról, hogy az ellés-szinkronizálás következtében szinte órára egy-idős malacok mycoplasma vakcinázása rendkívül hatékony.

Szaporasági paraméterek a hatékony batch menedzsmenthez:

- ellési arány: legalább 85%
- választás utáni ivarzási arány (10 napon belül): legalább 90%
- „szinkronban” fialás: legalább 90%

1. TÁBLÁZAT

Batch	Fiaztató egységek száma	Kocacsoportok száma	Évenkénti választás	Fiaztató férőhelyek kihasználása	Fiaztatói tartózkodás, betelepítendő k a választásig (nap)
egy hetes 26-28 napos szoptatás	5	21	52	90	31-32 (3-5 nap összesen)
egy hetes 30-35 nap szoptatás	6	22	52	93	37-39 (3-5 nap összesen)
két hetes 26 napos szoptatás	3	10	25	70	30-32 (10-12 nap össze- sen)
három hetes 26 napos szoptatás	2	7	17	72	30-32 (10-12 nap össze- sen)
négy hetes 19 nap szoptatás	1	5	13	86	28-25 (3-5 nap összesen)
négy hetes 26 nap szoptatás	2	5	12,5	54	30-32 (26 nap összesen)

A szuperszaporaság nagy kihívást jelent a batch menedzsmentnek. Ennek legfőbb oka a nagymértékű dajkásítás. Valamelyest enyhíthet a gondon a nagyobb mértékben alkalmazott „mesterséges” szoptatás. A sertésenyésztési igazgató két konkrét, kipróbált „sémát” mutatott be:

22-es „forgó”

117 nap vemhesség (ez jellemző a szuperszapora kocákra!)

5 nap a termékenyítésig

összesen 154 nap

Ez a forgó egyhetes, illetve háromhetes batchnél lehetséges.

Batch lehetőségek 60 (6>10) fiaztató férőhely és elegendő számú nevelő férőhely esetén:

egy hetes batch: $210 \text{ koca} \times 2,3 \text{ kocaforgó} = 483 \text{ fialás/év}$

két hetes batch: $200 \text{ koca} \times 2,2 \text{ kocaforgó} = 440 \text{ fialás/év}$

három hetes batch: $210 \text{ koca} \times 2,3 \text{ kocaforgó} = 483 \text{ fialás/év}$

négy hetes batch: $200 \text{ koca} \times 2,2 \text{ kocaforgó} = 440 \text{ fialás/év}$

Ezek a megoldások majdnem 10%-kal több fialást eredményeznek évente.

A szaktanácsadó bemutatta a batch-tervezés néhány fontosabb szempontját, már meglévő, illetve újonnan épülő telepek esetén.

Új telepek:

- genetika kiválasztása, főleg a fialási átlagot tekintve
- genetikának megfelelő fiáztató férőhely
- szuperszaporáknál mesterséges szoptatás
- a battéria férőhelyeknél a genetikai ajánlás maximumára kell tervezni.

Meglévő telepek:

- Nagyon fontos az egyszerre ivarzás és telepítés a fiáztatóba
- Általában kevés az utónevelő férőhely, ezért erre kell optimalizálni
- Hagyományos technológia esetén ne használjanak szuperszaporát kocákat.

MUNKAERŐ KIHASZNÁLÁSA

Egyértelmű a vélemény, hogy a batch menedzsmenthez jóval kevesebb telepi dolgozó szükséges. Felmerült az is, hogy „polihisztor” emberek dolgozzanak a telepeken, munkacsoportokban, vagyis ne legyenek külön inszeminátorok, ellenőrök, mindenki értsen mindenhez. Van már erre példa Magyarországon is, de elterjesztéséhez még sok időre van szükség.

KOCATAKARMÁNYOZÁS

A batch menedzsment eredményességének egyik fontos feltétele a kocacsoport egysége, vagyis minél kevesebb koca essen ki a csoportból. Ehhez nagyon lényeges a koca egész életében – ideértve a kocastüdő felnevelést is – a szakszerű tápanyagellátás.

Összegezve:

A batch menedzsment bevezetése és alkalmazása pozitív hatású a sertéstelepek hatékony működtetésére, de csak akkor, ha azt szakszerűen csinálják. A tervezéskor és bevezetéskor ajánlatos speciális szakemberek igénybevétele.